

Upravništvo: Ljubljana, Pucinijska ulica 5.
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24
Inseratni oddelek: Ljubljana, Pucinijska ulica 5 — Telefon št. 31-25, 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Računi: za Ljubljansko pokrajino pri pošto-čkovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje Italije Servizio Conti, Cor. Post. No 11-3118
IZKUPNO ZASTOPSTVO za oglašje iz Klr.
Italije in inozemstva ima
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

JUTRO

Izbaja vsak dan razen ponedeljka
Naročnina mala mesečno Lir 18.—,
za inozemstvo pa Lir 22.80

Uredništvo:
Ljubljana, Pucinijska ulica št. 5, telefon
št. 31-22, 31-23, 31-24

Rokopisi se ne vračajo
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera:
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

Bitka pri El Alameinu se nadaljuje

Učinkovite letalske akcije v sovražnikovem zaledju

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil 13. julija naslednje 776. vojno poročilo:

Nadaljevali so se živahni boji na področju El Alameina, kjer so čete osi zavrnile ponovne napade in prizadele sovražniku izgube ljudi in tankov.

Letalstvo je v ponovnih akcijah napadnih oddelkov povzročilo požare v so-

vražnem zaledju in onesposobilo veliko število motornih vozil. Nemški lovci so v spopadih uničili 2 letali tipa Curtiss.

Naše edince v spremstvu konvoja, ki je plul v Sredozemlju, so zavrline napadale poskuse britanskih letal ter pri tem sestrelile en bombnik in dve torpedni letali. Ladje niso utrpeli nobene škode.

Prekrižani angleški in boljševiški računi na Bližnjem vzhodu

Monakovo, 13. jul. s. List »Münchener Neueste Nachrichten« piše o razvoju položaja na Bližnjem vzhodu med drugim:

Tradicionalna caristična in boljševiška politika je vedno skušala stisniti Bližnji vzhod v kleeče, katerih en korak naj bi pritiskal na Bospor, drugi pa na pokrajine južno od Kavkaza, zlasti na Perzijo. Uresničenje teh agresivnih načrtov pa je bilo naprej onemogočeno zaradi nastanka turške nacionalne države, ki obenem pomeni izhodišče za nastanek še nekaterih drugih neodvisnih držav v zapadni Aziji, ki so se l. 1933 povezale v tako zvanem saadabaskem paktu in ki so tvorile nekakšno vmesno področje med Bosporjem in Kairskim prelazom. Zaradi angleško-ruskih akcij in angleškega gospodstva v arabskih deželah Srednjega vzhoda se je ta povezanost držav izgubila. Razvoj sedanje vojne pa je prenesel operacije na meje teh dežel v raznih smereh. Ta razvoj se je začel z vstopom Italije v vojno, ki je prenesla operacije v vzhodno Sredozemlje. Nadaljeval se je z balkansko vojno, ki je dosegla svoj vrh na zasledbo Krete, s čimer je Egejsko morje postalo notranje morje osi. Dogodki zadnjih let dokazujejo nadalje, da arabske dežele niso v stanju, da bi same vodile borbo za osvoboditev. Na drugi strani se zdi, da se skuša Anglija z zasedbo Sirije, Iraka in Irana dokončno utrditi na Bližnjem vzhodu, toda nemške armade stoje na severu že ob vratih Kavkaza, medtem ko je napad osi približal pomembno odločilno ob nileki delti. Tako se je začela odločilna faza borbe za Srednji vzhod in tako se je tudi arabski svet znašel tik pred neposredno rešitvijo svoje nacionalne usole.

Posledice osovinskih uspehov v severni Afriki

Ankara, 13. jul. d. Današnji oficijozni »Ulus« objavlja izčrpano poročilo o položaju na bojišču v severni Afriki in ugotavlja, da so osovinske sile že v dosedanjih ofenzivnih operacijah ne glede na to, ali so prodirle do Sueškega prekopa ali ne, dosegle naslednje tri vojaško zelo važne uspehe: 1. Britanske vojaške sile in vojni material, namenjen v pomoč Sovjetski Rusiji, so bile odvrnjene od prvotnega namena in usmerjene v Egipt. 2. Osovinske sile so z udarci, ki so jih prizadele britanskim silam v Egiptu, onemogočile zavezniškam organizacijo, tako zbrane druge fronte v Evropi. 3. Osovinske sile so odvrnile angleško letalsko ofenzivo od Nemčije in preprečile, da bi mogla Sovjetska zveza postaviti svojim zaveznikom kake daljnosežne zahteve za skupne akcije. »Ulus« ugotavlja nadalje, da se je s pritegnitvijo britanskih rezerv iz Sirije in Iraka zelo poslabšal britanski položaj v teh pokrajinah, na drugi strani pa so osovinske sile svoj položaj v severni Afriki popravile z

zbojšanjem svojih oskrbovalnih poti in z osvojitvijo dobrih izhodiščnih postojank za nove operacije v Egiptu. Posebno so se z osovinsko ofenzivo v severni Afriki zboljšale in olajšale prometne zveze preko Sredozemskega morja, na katere so osovinske sile v severni Afriki navezane glede oskrbe.

Angleško-francoska nesoglasja v Siriji

Ankara, 13. jul. d. Doslej še ni bilo mogoče dobiti zanesljivega potrdila vesti, da je degaullistični general Catroux podal ostavko kot vrhovni komisar za Sirijo in Libanon ter vrhovni poveljnik degaullističnih čet v teh dveh pokrajinah. Dasi iz britanskih in degaullističnih virov ni mogoče dobiti nobenih podrobnih informacij o trenju, ki naj bi bilo generala Catrouxa prisililo k ostavki, se je vendar zvedelo, da so trenutno v teku neka pogajanja med britanskimi in degaullističnimi krogi ter da je v nastalem sporu posreloval sam general De Gaulle. Spore v Siriji in Libanonu britanski službeni krogi skrbno prikrivajo v bojazni, da bi ne imelo »to neugodnega vpliva na splošni položaj v Siriji pa tudi v Egiptu in zlasti na moralno degaullističnih čet, ki se bore tamkaj pod poveljstvom generala Kéniha.

Ankara, 13. jul. d. Iz Sirije javljajo, da tamkajšnje okupacijske oblasti zadnji čas tudi z uradnega mesta pozivajo degaullistične francoske družine k izselitvi iz Sirije in Libanona. Obласти francoske družine, ki so pripravljene k izselitvi, vsestransko polpirajo. Družine degaullistov se v večini primerov selijo v Južno Afriko. Degaullističnim družinam je bil po odredbi vrhovnega komisarja za Sirijo in Libanon generala Catrouxa dovoljen tudi prenos denarnih naložb iz sirske bank v denarne zavode v Južni Afriki.

Poostrena angleška cenzura v Egiptu

Rim, 13. jul. s. Stalni sodrudenik lista »Chicago Daily News« Carrol Binder piše v svojem telenemskem pregledu vojnega položaja med drugim:

Ze nekaj dni sem je sistem cenzure na Srednjem vzhodu in v Egiptu postal tako strog, da je ameriškim vojnim dopisnikom nemogoče podati jasno sliko o položaju in o verjetnem bližnjem razvoju. Ze po vsebini brzojavk, ki so prispele v Ameriko predelki teden, je mogoče sklepati, da jih je britanska cenzura močno opila, kdor pa zna čitati med vrstami, lahko ugotovi, da je vojaški položaj v Egiptu zelo neugoden za Angleže. Iz istih poročil je nadalje razvidno, da Angleži sami priznavajo, da je Churchill v svojem zadnjem govoru pozabil povedati, kateri so viri, iz katerih naj bi Angleži črpali ljudi in surovine za bližnjo borbo v Egiptu.

Kriza v angleški vojni proizvodnji

Rim, 13. jul. s. Londonska spodnja zbornica je začela razpravo o vprašanjih vojne proizvodnje, ki obeta biti zelo obsežna in viharna. Minister za proizvodnjo Lyttleton, ki se je sedaj vrnil iz Amerike, se mora pripraviti na zelo strupene kritike, ki se bodo to pot nanašale predvsem na vprašanje kakovosti orožja, ki se dobavlja operacijskim edincem. Predmet najostrejših kritike bo verjetno slaba izkušnja najnovejših angleških napadalnih tankov.

Stockholm, 13. jul. d. Švedski dopisniki javljajo iz Londona, da se bo debata v angleški spodnji zbornici o trgovinski tonaži razširila v debato o splošni zavezniški vojni proizvodnji, češ, da se za to nudi prilika, ker je ameriški britansko prestolnico slika kontrole obiskal industrijske proizvodnje Donald Nelson, ki bo o prečitih vprašanjih zavezniške vojne proizvodnje razpravljal z britanskim ministrom za vojno produkcijo Lyttletonom. Ta parlamentarna debata naj bi bila nekakšno dopolnilo in zaključek Churchillove obiska v Združenih državah. Čim bolj pa se bliža debata o trgovinski tonaži, tem bolj narasča opozicija proti sklepu vlade, da se bo o kritičnem položaju bitke za Atlantik razpravljalo za zaprtimi vrati. Dopisnik švedskega lista »Afton Tidningen« javlja, da opozicija v parlamentu grozi z demonstracijami, ako vlada ne bo preklcala svoje odločitve in dopustila javne debate o trgovinski tonaži. Opozicijski poslanci groze, da se načelne debate ne bodo udeleževali, ako ne bo pristopna poslušalstvu široke angleške javnosti. Splošno pričakujejo v Londonu, da utegne zaradi Churchillove odločitve o tajni razpravi, ki je bila očitno sklenjena pod pritiskom britanske admiraltete, priti do zelo ostrih nastopov v britanski spodnji zbornici.

Bern, 13. jul. s. Končno zbujal London vtis, kakor da se zaveda, da si je celokupni položaj zaveznikov v primeri z vojno iz l.

1914—1918 dobesedno postavil na glavo. V komentarju o razpravi o izgubah tonaže, ki je napovedana v spodnji zbornici, piše list »Times« med drugim, da je bila celotna tonaža, s katero je Anglija razpolagala ob začetku sedanje vojne, neprimerno manjš

Zadrege in utvare Anglosasov in boljševikov V Washingtonu in Londonu še niso prišli preko razprav o novih vojnih načrtih

Zeneva, 13. jul. s. Po vseh iz Washingtona se Zedinjene države vedno bolj zavzemajo za ustanovitev toliko zaželenega enotnega poveljstva, ki bi seveda moralo biti zaupano severnoameriški strategu. Pritisk Washingtona na Londonu in tem smislu se je zadnje dni povečal in zdi se, da se Bela hiša zavzema za generala Marshalla, sedanjega šefa generalnega štaba severnoameriških oboroženih sil.

Berlin, 13. jul. Osnovno časopisje mora biti zares zlobno, ko ima pogum, da podtika Anglosasom, da gledajo povsem pasivno na vse, kar se dogaja po ostalem svetu. To podtikanje, pripominjajo v Berlinu, je nedvomno hudo, saj so se zati v Londonu in v Washingtonu podvzivali s sporocilom, ki naj bi dokazalo, da prevečajo Zedinjene države in Anglijo odločne in trdne namere, da razbremene vedno bolj nevarni pritisk nemških in zavezniških vojsk na boljševiško armado. Med tem ko namreč v Washingtonu trdijo, da smo tik pred zgodovinskimi odločitvami (bržkone gre za imenovanje Mac Arthurja ali Marshalla za vrhovnega poveljnika vseh zavezniških oboroženih sil), objavljajo v Londonu, da so se na Severnem Irskem srečno končali veliki kombinirani anglo-ameriški manevri. Nadalje so bila dana pomirujoča zagotovila glede letalske ofenzive, h čemur pripominjajo, da dolgi odmori med enim in drugim letalskim napadom ne izhajajo iz pomanjkanja bencina.

To pot gre prav zares, pripominjajo sarkastično berlinski krog. Res je sicer, da Anglosasi doslej niso mogli nuditi zadostne pomoči Sovjetski zvezi in da je ves poslednji konvoj končal na dnu morja, res je tudi, da boljševiki zaradi izostale ali pomanjkljive pomoči niso mogli preprečiti, da se ne bi znameniti strateški umik Timošenkovi vojski končal s katastrofalnim polomom, res je nadalje, da potrebuje general Auchinleck v severni Afriki nujno pomoč in da zahteva nove konvoje zase, vendar pa je glavno le to, da se za sedaj reši vprašanje enotnega poveljstva in da sta anglosasovska ter ameriški ekspedicijski zbor generala Eisenhavera tako odlično prestala svojo maneversko preizkušnjo, ki da ji bo prej ali slej sledilo uresničenje odločnih načrtov, ki sta ga Churchill in Roosevelt napovedala o prihodnjem nedavnega sestanka v Belu hiši. V vsakem primeru, tako pravijo, bo torej prišlo še letos do ustvaritve drugega bojišča, kakor je v obvezni obliki podarilo washingtonsko sporočilo o navedenih razgovorih.

V ostalem je treba upoštevati, da se bo morala pred ustvaritvijo drugega bojišča vsestransko razviti velika letalska ofenziva, ki se je že večkrat začela, a je bila

prav tolikokrat prekinjena in ki jo bo nekoč samo zgodovina častno obeležila. Bistveno je za sedaj le rešitev aktualnega problema enotnega vrhovnega poveljstva. Prvo vprašanje, ali naj bo skupni poveljnik Anglež, Američan, Kitajec ali Rus, je bilo med tem rešeno. Gre sedaj samo še za odločitev, ali za filipinskega junaka Mac Arthurja ali šefa ameriškega generalnega štaba Marshalla. Ves problem je namreč sedaj samo v tem, čeprav ni zaradi tega zadrega nič manjša. Dejstvo je za sedaj le to, da si je general Marshall ob priliki poslednjega zasedanja vojn. sveta pridobil simpatije Angležev, ko je trdil, da je glavno prizorišče te vojne evropsko-afriško bojišče in da bo treba zaradi tega napeti vse sile prav med El Alameinom in Kavkazom, odnosno na evropskem ozemlju.

Toda resnica je nekoliko drugačna, kajti vsa bojišča so približno enako važna in se s tem, da se skuša uvesti neko stopnjevanje med njimi, posredno dokazuje lastna nemoč. Druga važna resnica je, da sile osi in Japonska ohranjajo pobudo na vseh bojiščih in celo v vseh odsekih posameznih bojišč, med tem ko njihovi nasprotniki ne morejo ohraniti niti pasivne pobude, ki se ne morejo niti uspešno braniti. Videli smo to v Afriki, kakor vidimo tudi v Rusiji in na Kitajskem, a še bolj bo to jasno v bližnji bodočnosti.

Medtem je nemško vrhovno poveljstvo objavilo še napovedano bilanco prve faze zmagovitih operacij na vzhodu. Mogoče številke, ki so v poročilu navedene, predstavljajo najbolj učinkovit komentar k ogromnim uspehom, doseženim v manj kot dveh tednih. Te številke dokazujejo pri tem, da je bil sovražnik poražen in da je ključna propadla Timošenkova načrt, da bi z rednim umikanjem ustvaril nekakšno strateško praznino, ki naj bi sovražnika postavila pred nepričakovane komplikacije. Po teh številkah pa nadalje lahko tudi sklepamo na nadaljnje razvoje vojskega položaja na vzhodu, saj celo že Anglosasi priznavajo, da bi mogla ogromna bitka za Don ustvariti pogoje za končno odločitev v tem letu, kakor to označuje glasilo nemških oboroženih sil.

Seveda so v Londonu še nadalje zvesti starim metodam, po katerih na eni strani ne prikrivajo naraščajoče vznemirjenosti, na drugi strani pa vzpirajo običajno taktično zaslepljevanje, ki se kaže med drugim po tem, da pripisujejo nemškemu vrhovnemu poveljstvu takšne posamezne konkretne cilje, da potem z lahko trditvijo, da nemška ofenziva ni uspešna, ker teh ciljev ni dosegla. Izkušnja nam pove, da je vojaški položaj že v ugodni fazi za orožje osi, kadar se propaganda onkraj Rokavskega preliva in onkraj Atlantika zateka k takšnim trikoma. (Piccolo.)

Nemiri v Indiji

Lizbona, 13. julija d. Posebni dopisnik londonskega »Timesa« objavila zelo zanimiva razkritja o poizkusih britanskih oblasti zatreti z vsemi sredstvi nemire, ki se vse bolj širijo v indijski pokrajini Sind. Tako piše, da se Angleži v preganjanju upornikov poslužujejo vseh mogočih, tudi najbrezobzirnejših vojaških metod. Ako le mogoče, angleške čete obkrožijo indijske vstaje, jih požene v džunglo in nato džunglo zažgo. Proti vstajam se Angleži poslužujejo celo svojih padalskih oddelkov in dopisnik »Timesa« pravi, da predstavljajo operacije teh oddelkov za Angleže dobro vojaško vežbanje in trening v načinu vojevanja, v katerem so angleške čete ravno v borbah z Japonci prej zmerom odpovedale.

Hirota o sodelovanju Japonske s Siamom

Tokio, 13. jul. s. Bivši predsednik japonske vlade Koki Hirota, šef japonskega odposlaništva, ki je obiskalo Taj, je v razgovoru z novinarji dejal, da je sodelovanje Taja z Japonsko predstavljalo za Japonce ne le veliko vojaško pomoč, temveč pomeni mnogo tudi za doseg trajnega miru na vsem vzhodnoazijskem prostoru.

Razmejitev med Siamom in Francosko Indokino

Saigon, 13. julija d. Razmejitvena komisija med Siamom in Francosko Indokino je dokončala svoje delo in je bil podpisan razmejitveni protokol med obema prizadetima državama. Razmejitvena komisija je bila sestavljena iz predstavnikov Japonske ter Siam in Indokino. V političnih krogih v Saigonu smatrajo, da pomeni uspešni zaključek razmejitve novo utrditev solidarnosti med suverenimi državami Vzhodne Azije. V kratkem bo sledila tudi sklenitev nove trgovske pogodbe med Francosko Indokino in Japonsko, kar bo v deželah Vzhodne Azije nedvomno dodatno utrdilo pripravljenost, da je Japonska na osnovi vzajemnih pogodb pripravljena v najširši meri sodelovati in podpirati neodvisne pokrajine Daljnega vzhoda.

Japonci bodo dvignili vse potopljene ladje

Tokio, 13. jul. d. Japonska bo poizkusila dvigniti vse trgovinske in morda tudi vojne brodogojve, ki je bilo potopljeno v okviru japonskih ofenzivnih operacij v posameznih lukah na Daljnem vzhodu. Kakor se je izvedelo s poučene strani, bo osnovana v ta namen posebna družba z glavnico 10 milijonov jenov, ki bo organizirala delo za dvigovanje potopljenega brodogojva.

Novo računanje človeške starosti na Japonskem

Tokio, 13. jul. s. Društvo za pomoč prestolu je sklenilo začeti velik nacionalni pokret za ukinitev dosedanjega sistema računanja starosti japonskih državljanov, ki ga hoče bolj prilagoditi stvarnosti. Kakor znano, se po starem sistemu na Japonskem računa, da je sleherni otrok, ki je bil rojen, že eno leto star in se nato vsakega naslednjega 1. januarja postara za eno leto. Sedaj bo ta sistem štetja odpravljen v skladu s stvarnostjo.

Civilna uprava na Sumatři

Soan, 13. jul. s. Javljajo, da bo otok Sumatra kmalu razdeljen v 10 velikih pokrajin z upravnimi uradi, ki jih bodo vodili guvernerji kot nasledniki vojaških oblasti, ki upravljajo od preteklega marca otok.

Madžarski konzulat v Šanghaju

Nanking, 13. jul. s. Tukajšnje madžarsko poslanstvo je uradno obvestilo kitajsko nacionalno vlado, da želi otvoriti madžarski konzulat v Šanghaju.

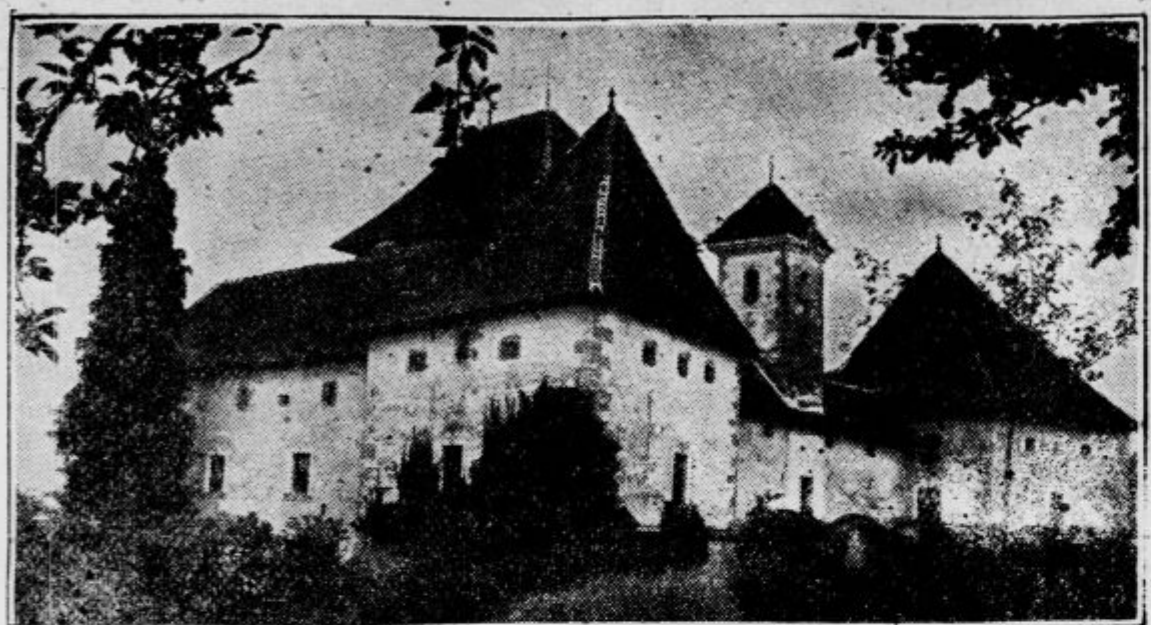
Trgovinski sporazum

Madžarske z Dansko

Budimpešta, 13. jul. s. V soboto je bil podpisan novi trgovinski dogovor med Madžarsko in Dansko, ki sta ga podpisala za Madžarsko minister Nickl, za Dansko pa poslanik Boit Joergensen. Novi dogovor bo stopil v veljavo ob koncu meseca in bo zapadel 30. decembra t. l.

Prav tako je bil

Obisk na gradu - Tolstem vrhu



Tam doli na Dolenjskem, kjer se pričinja ravno in sončno šentjernejsko polje, čepi v zelenem zatišju pod strmim gozdnatim bregom sv. Miklavža, (969 m) star grad in sanja o nekdanjih časih. Okoli njega se dviguje nekaj manjših in mlajših gradičkov, kot vnučki okoli svoločesega deda, ki jim pravi o davnih dneh. Kdor le malo pozna dolenjske gradove, bo takoj uganil, da je prej omenjeni grad, daleč na okoli znani Tolsti vrh ali Gracjerjev turen. Ali ga poznate? Ne? Torej si ga oglejmo!

Pročelje krasita dva štirioglasta stolpa, vsak na enem oglu, in dajeta stavbi v resnični značaj srednjeveškega gradu. Po zidnem mostiču preko jarka prideš skozi velika vrata na dvorišče in se znaješ pred močnim stolpom — prvotnim delom gradu. Na zadnji strani so še ena vrata, nad njimi se še vidijo kolesca, po katerih so tekli vrvi, ali verige dvigalnega mostu. Eno nadstropna stavba ima tudi okrog dvorišča lep hodnik z arkadami.

Kdaj je bil grad postavljen, nam ni znano. Valvasor pripoveduje, da ga je zidal neki gospod pl. Grätz ali Grätzer z belokranjskega gradu Gradca in da so ti gospodje dolgo časa gospodarili tu. Prva lastnika, ki sta nam znana po imenu, navaja Valvasor l. 1328 Herberta in Meinharda pl. Grätz. Dalje jih kar naštevajo — in sicer: l. 1353 Andreja, l. 1371 Engelbrehta, l. 1411 Hānseleina, l. 1441 Andreasa in l. 1540 Jožefa Grätzerja.

Pozneje je prešel v roke bogatih grofov Paradajzarjev, dalje Matešičev, Tadiolovičev, Endliger in Gregorja Wussetta. Za časa Valvasorja je pripadal Herbertu Wussetu. Veliko je prestal ta trdni grad za časa turških navalov, uskoških napadov in pohodov raznih razbojnikov. Valvasor piše, da so nekdo v 16. stoletju Turki vdrl v grad in podvalili vse prebivalce, razen gospe in hčerke, kateri sta ušli.

O razbojnikih pripoveduje naslednji dogodek. V kapelici so prislonjena velika vrata, na katerih je naslikan črno obločen

mož, obdan od turških razbojnikov. Bilo je takole: nekako pred 100 leti so razbojniki ujeli v hosti kmetu in ga primorali, da jim je kazal pot v grad. Zviti kmet, pa jih pelje v grajske vinske kleti in ko so bili možje temeljito pijani, jih zaklene notri in teče po hlapec. Zato je postal oskrbnik in je sam naslikal na glavna vrata ta doživljaj.

Sedanja lastnika gradu je rodbina Rudeževa, znana po svojem kulturno-političnem delovanju med Slovenci in kot prijateljica pisatelja Janeza Trdine, ki je na tem gradu prebil mnogo veselih uric.

Velika zgodovinsko-umetniška privlačnost Tolstega vrha so leta 1938. odkrite freske v omenjenem prvotnem stolpu. Restavriral jih je profesor Sternén, so pa iz prvih desetletij 16. stoletja, kar spričujejo tako imenovani »Kuhmaulshuhe«, čevlji, podobni kravjemu gobcu, ki so jih takrat nosili. Motivi teh fresk so mitološki, svetopisemski, alegorični. Predstavljajo Samsona, ki podira stebre zgradbe, s katere padajo majhni ljudje; Dalilo, kako striže spečemu Samsonu lase; nekega čarovnika Verigilja, ki ga spuščajo v košu s stolpa, zraven pa skupina ljudi in napis v stari gotični: »Virguis der Zaubere; dalje dvoboj s kiji med dvema možakoma, kar bržkone predstavlja alegorični boj med zimo in jesenjo. Važen motiv za našo etnografijo pa sta Belokranjec in Belokranjica v narodnih nošah s piščalci na mehove in vinski trto. Nad vratih sta v cvetlični ornamentiki dva ptica. Eden, ki mu lije kri iz prsi, je označen s: »Pelican«, drugi na grmadi pa s »Phoenix«. Dalje predstavljajo freske boj med levom in Herkulom, dva psa in rumeno obločeno viteza.

Seznani sem vas s tem starim gradom, z njegovimi nekdanjimi in sedanjimi lastniki, z zgodovinsko-umetniško važnimi freskami in dogodki, žalostnimi in veselimi, ki so se odigrali tu. Žal je še mnogo rojakov, ki se nikoli niso slišali o teh lepih krajih in ne poznajo tega skritega biserja naše zemlje.

Ak.

Vsi prostori morajo biti suhi, prav tako pa svedra počejena okolica hiše, drvarnice in hlevi. Stranišče se mora dati tesno zapreti, gnojne jame in gnojnice pa morajo biti popolnoma pokrite. Okna v shrambah, straniščih in hlevih naj bodo zamrežena z gosto mrežo. Živila pokrivalimo z mrežico ali s steklenim pokrivalom, vsaj pa s prtom, da jih muhe ne morejo okužiti.

V kupih gnoja lahko jajčeca in tičinke muh uničimo s premetavanjem, da spodnja plast vročega gnoja pride na vrh. Zgornji sloj, kjer je zalega, tako pride v notranjost kupa, kjer se vročina pogosto zviša na 50 do 60° C ter pokonča zalego. To pa tudi pokončamo, če posipamo gnoj z apnenim prahom ali prstjo. Za pokončanje muh po stangvanjih imamo sicer polno najraznovrstnejših pripomočkov, vendar je pa najcenejši in najbolj učinkovito sredstvo zoper muhe — snaga.

Kjer pa ne pomagajo niti pranje niti opominji in kjer ni zavesti odgovornosti za zdravje in dobrobit sočloveka in skupnosti, tam pa na žalost moramo včasih občutiti ostrino zakonov in predpisov, izdanih v varstvo in korist narodnega zdravja.

Prebivalstvo prosimo, naj strogo pazi na snago, primere neobzirne malomarnosti poidevcev naj pa iz stvarnih razlogov, ne pa morda iz nagajivosti ali osebne sovražnosti, naznani mestnemu županstvu.

Zanimivosti

Rekordni poleti metuljev. Ko opažujemo metulje, sodimo, da v nestalnem, skorajda omahljivem poletovanju s cveta na cvet ne opravijo kaj dolgi poti. Novejša opazovanja pa so dokazala, da tudi metulji dosežejo svojevrstne rekorde. Tako se je letos izkazalo, da nekatere vrste metuljev brez posebnih težav preletijo Sredozemsko morje. Opazovanja na Sredozemlju so letos tembolj živa, kar promet po Sredozemlju še nikoli ni bil bolj razgiban. Poleg vojakov in mornarjev so tu na delu tudi znanstveniki, zlasti prirodoslovci. Najlepše metulje najdemo v tropskih krajih. Izmed evropskih metuljev pa žive največji v italijanskih pokrajini Toskani in v Abruču.

Reja srebrnih lisic na Norveškem. Med najpomembnejše narodno bogastvo Norveške štejejo široko razpredeno rejo kožuharjev. Leta 1938. je izvoz kožuharjev iz Norveške dosegel vrednost 38 milijonov kron. Leta 1929. so v državi našli okrog 130.000 srebrnih lisic, pet let pozneje jih je bilo 214.000, leta 1936 že 391.000, tik pred pričetkom sedanje vojne pa 790.000. V današnji Norveški je okrog 16.500 farm za rejo kožuharjev. Na prvem mestu so razne vrste lisic, tako sinje, bele, srebrne in pa platinaste, katerih so leta 1936. našli v vsej deželi komaj 26.

Živo miš je požrl. V ponedeljek je v bolnišnico v Napoliju planil razburjeni mladenič Luigi Pagano in pripovedoval službojčemu osebju, da mora iti takoj na operacijo, ker je požrl živo miš in čuti, kako mu žival razsaja po želodcu. Zdravniki so najprej mislili, da gre za blaznega; po podrobnem izpraševanju pa je Pagano pojasnil, da je po kosilu nekoliko legel in da mu je v spanju smuknila miš v usta. Ko se je prebudil, jo je v strahu požrl. Mladenič je še enkrat odločno zahteval takojšnje operacije, češ da se silno boji za svoje življenje. Naposled so se zdravniki dali prepričati in so pripravili vse potrebno, da bi vzeli mladeniča v delo. Ko pa je mladi mož zagledal belo operacijsko mizo, nože, škarje, klešče in drugo zdravniško orodje, ko mu je v nos planil duh po etru in drugih ostrih operacijskih pripomočkih, se je prestrašil in zbežal iz operacijske dvorane. Tekel je tako naglo, da ga niso mogli dohiteti in se posej tudi ni več javil.

Kako stara je zemlja? O tem vprašanju si prirodoslovci že od pamtiveka ubijajo pamet. Po najnovejših cenitvah, o katerih citamo v nemških listih, sklepajo, da so najstarejše kamnine na zemlji, na katerih so spoznali sledove nekdanjega organskega življenja, stare polno milijardo let. Življenje na zemlji se je pričelo pred poltrideset milijonov let, — natančnejšega datuma žal zaenkrat še ne utegnemo navesti. Celotna starost zemlje cenijo danes na okrogli dve milijardi let. Seveda, morda je mati zemlja še nekoliko starejša, toda ker je koncept le ženska, se spodobí, da so go-spodje prirodoslovci nekoliko ozorni.

Štiri kilograme mila za sto kilogramov kosti. V prizadevanju, da se dvigne proizvodno mila, je Slovaška naročila prebivalstvu smotno zbiranje kosti. Kdor izro

KAJ VEM? KAJ ZNAM?

201. Kaj so »hopjesi«?

202. Kaj je akumulator?

203. Kdaj so začeli graditi Panamski prekop?

204. Koliko je 45 — 45?

45 — 45 je seveda 0. A kako bi lahko izvedli to odštevanje in bi dobili vendarle ostanek 45?

205. Ali se spoznate kaj na domino?

Petrček je zločil šest kamnov domine tako, da so predstavljali pravokotnik. Figur, ki jo je tako dobil, je nato prerisal, a



je pri tem pozabil narisati mejne črte med posameznimi kamni malo močnejše. Njegov mlajši bratec je po nesreči prišel do lepo sestavljenega pravokotnika in je kamne zmešal. Sedaj sedi ubogi Petrček nad ribo in bi rad uganil, katere kamne je bil za sestavo pravokotnika prav za prav uporabil. Ali mu pri tem lahko pomagata?

Rešitve nalog 12. t. m.

193. Stari Grki so smatrali boginjo Hero, Cevsovo ženo, za zaščitnico zakona.

194. Dürer je bil poročen s hčerjo nekake norimberske meščana.

195. Koedukacija imenujemo skupno vzgojanie dečkov in deklic.

196. Zavora za strmoglav let je, kakor pove že ime samo, priprava, ki omogoča v strmoglavem letu znatno zmanjšanje brzine. Na ta način je mogoče spraviti letalo nizko nad cilj in ga potem, ko je odvrlo bombe, spraviti naglo spet v vodravni let in v višino. Ker je brzina zmanjšana, si strmoglavci lahko privoščijo takšne akrobacije brez nevarnosti za posadko. Zavora za strmoglav let pa je precej preprosta dodatna plošev, ki jo postavijo, običajno s pomočjo z nosilnimi krili ali pa jo potegnejo popolnoma vanje. Ob začetku strmoglavega leta spravi pilot zaviralne plošve v akcijo, to se pravi prečno v smer poleta. Tedaj povzroči dodaten zračni upor, ki ima veliko zaviralno silo.

197. Francoska revolucija ob koncu 18. stoletja je hotela preosnovati tudi vse dotlej merilne in utežne vrednosti, ki dotlej v resnici niso bile nikjer niti enotne niti dovolj natančne. V ta namen je Akademija znanosti sestavila komisijo učenjakov, ki jo je potrdila tudi narodna skupščina. Komisija je predlagala, naj se novi merilni sistem postavi na osnovno prirodno mersko enoto, ki se ne spreminja in se tudi vedno lahko najde oziroma določi. Obenem so sklenili, da se ves merski sistem postavi na decimalno osnovo,

kar je pomenilo gotovo največji napredek v področju merjenja in tehtanja.

Končno so sklenili, da se za vse dolžinske, prostorninske in težne mere vzame pod imenom »meter« nova dolžinska enota, ki naj bi bila 10 milijonski del zemeljskega poldnevniškega kvadranta (to je ene četrtine poldnevnik ali meridian), in sicer kvadranta, ki gre skozi pariško zvezdarno in ki ga je računati od tečaja (pola) do ravnika (ekvatorja). Dva znana astronom sta dobila nalogo, da v ta namen izmerita veliki poldnevniški lok med Dunquerqueom na severni francoski obali in Barcelono na severovzhodni obali Španije. Leta 1799. so v Franciji uzakonili novo dolžinsko mersko enoto. Po izmeri obeh astronomov so napravili tri tenke platinske palice, ki so pri temperaturi 0°C kazale to mersko enoto. Palice so nato kot »prototipe« (t. j. pravzorce, izvirne vzorce) shranili v pariški zvezdarni in v arhivu ministrstva.

Kmalu so v znanstvenem svetu seveda dognali, da prvotno merjenje kvadranta ni bilo dovolj natančno in da meri kvadrant prav za prav 10.000.856 novih metrov. Kasnejša merjenja na drugih mestih zemlje so celo pokazala, da meri kvadrant 10.001.800 metrov. Tudi prototipi niso zaradi obrabe na koncih ostali popolnoma natančni.

Sele leta 1870. je francoska vlada na pobudo akademij v Berlinu in Petrogradu odločila, da je sklicala v Parizu mednarodno konferenco vseh kulturnih držav, da bi se preosnoval metriki sistem. Vmes je prišla vojna in tako je šele 20. maja 1875. prišlo do soglasnega sklepa (»metrske konvencije«), po katerem velja v Parizu shranjena palica kot izvirna mera za meter. Opustili so teoretično zamisel, da bi bil meter natančno 10 milijonski del kvadranta in ostali so pri napaki prvotne izmere.

V času do leta 1889. so izdelali nov prototip (nazvan tudi »etalon«) v izvirniku in 30 kopijah. Novi prototip je približno 102 cm dolga palica (tračnica s prerezo, ki je sličen črki H) iz zlitine platina (90%) in iridija (10%). Na palici sta blizu koncev vgravirani pretenki črti (zarisa), ki predstavljata njiju medsebojno razdalja 1 meter. Izvirni prototip hranijo v St. Cloudu pri Parizu (v kleti mednarodnega urada). Kopije so izmerili čim točneje so mogli — do desetinke mikrona (mikron = ena tisočinka milimetra!) — in jih razdelili med države, ki so se udeležile metrske konvencije.

Na strogo vprašanje: kaj je meter, strog odgovor: meter je medsebojna razdalja dveh končnih zarisov na mednarodnem metriskem prototipu!

V primeri s prvotno zamisljo je meter nekoliko prekrake — blagovolite sami izračunati, za koliko.

198. Kaj se dogaja tu?

Zveži številke po vrstnem redu z ravnimi črtami in uganko boš rešil!

199. S stotico

$(1 \times 2) + 34 + 56 + 7 - 8 + 9 = 100$
 $1 + (2 \times 3) + (4 \times 5) - 6 + 7 + (8 \times 9) = 100$



Italijanska podmornica v Atlantiku se vrača po uspešnem križarjenju vzdolž ameriških obal v svoje oporišče

veš, kje snema in kje natika svojim ljudem maske.

Življenjsko stvarni in satirično ironični vsebini Pirnatovih risb ustreza njih forma, ki se omejuje na preproste linije, brez kakršnih koli pristiljenih efektov in v sami snovi neutelejenih oblikovnih strupov. S svojo preprosto in jasno risbo dosega umetnik neposreden, odkrit in človeško topli učinek. Kdo drug bi bil za toliko učinkovito potrožil mnogo več izraznih sredstev. Pirnat ne sili v alegorijo ali v močne risarske poudarke, prav kakor vzlic vsej svoji kritiki družbenega življenja ne pretirava v tendenci. Zato so Pirnatove risbe prav v tej svoji preprostosti učinkovite, značilne in pomembne.

ZAPISKI

Jezik v dnevnikih

Poklican in nepoklicani jezikoslovci pišejo večkrat o jeziku v listih in napadajo žurnaliste, te tlačane sodobnega tempa in organiziranega dela, češ da s svojo nevednostjo ali zanikrnostjo kvarijo jezik. Taki očitki se ne oglašajo samo pri nas, kjer se celo jezikoslovci ne morejo spoznamiti glede nekaterih spornih vprašanj dobre pisanja, marveč tudi pri drugih narodih, n. pr. pri Nemcih in Francozih, katerih književni jezik je v slovničnem in pravopisnem in stilističnem pogledu mnogo bolj ustaljen kakor naš.

»Kölnische Zeitung« je priobčila minule dni izvešček iz predavanja, ki ga je imel v Kölnu ordinarij za časopisno znanost na berlinski univerzi prof. Dovifat. Nemški strokovnjak se je bavil z vprašanji

žurnalističnega jezika in izvajal med drugim:

Novinarjevo orodje je jezik in ni ga skoraj publicista, ki bi se ne lotil svojega poklica iz ljubezni do jezika. Vsakega je bolj ali manj prevzelo občudovanje prave in prav zaradi tega notranjega odnosa se je posvetil poklicu, ki človeka sili, da se skuša vsak dan meriti s tem občudovanjem vrednim vrhunskim vzorom. Novinar je vedno ljubitelj in služitelj besede, pa najsi mu dejanske razmere povzročajo še toliko ovir. Kritiki »časniške nemščine«, ki jih ni bilo nikdar malo, si preveč olajšujejo svoje stališče, če velikodušno navajajo kot »opravičilo« prav tiste težkoče, ki so združene s poklicno prakso (n. pr. neogibno naglico, ki z njo novinar oblikuje svoje stavke), drugače pa s povzditvenim kazalcem opozarjajo na brežibne vzore jezika, kakor so postavljeni v knjigah, ki so spisane ob upoštevanju vseh pravil. Taki kritiki se motijo. Treba jih je vedno znova opozarjati, da žurnalisti niti ne mara pisati drugače, kakor piše, zakaj njegov smoter ni v tem, da bi izdelal kemično čisti jezikovni proizvod, primeren za branje pri pouku nemške slovnice. Njegovo pero marveč vodijo neugnanu veljavni namen njegovega poklica: braniti neko mnenje, pojasnjevati neko zadevo, odpraviti ta ali oni dvom, prikazati neki dogodek. To so gonilne sile novinarjevega sloga. Pri tem se sam po sebi razvija nekak poklicni idiom, ali z drugimi besedami: časniški jezik postane poklicni jezik. In vendar zahtevajo še vedno od njega »dobro nemščino« (ali to, o čemer mislijo, da je dobra nemščina), zahteva, ki je v drugih primerih ne stavijo zlahka, na pr. glede jezika v znanstvenih knjigah,

200. Križanka

Vodoravno: 1. Spinoza, 7. mora, 8. Saba, 10. ovi, 12. len, 13. dr., 14. ban, 15. st. (stotinka), 16. ras, 17. p. i. l., 18. o. š., 19. Cer, 20. n. l., 21. str., 23. Vij, 24. tvoj, 26. seje, 27. ognjena.

Navpično: sovražstvo, 2. pri, 3

Kronika

• **Nove oblačilne nakaznice.** Kakor je bilo svoj čas objavljeno, bodo dne 30. oktobra zapadle stare oblačilne nakaznice, nakar bodo pristojna oblastva izdala nove, ki bodo samo dveh tipov: za odrasle in za otroke izpod petih let.

• **Smrtna kazen za požige žetve v Franciji.** V Vichyju so kazenski zakonik spremenili tako, da se bo v bodoče požig žetve, za katerega je bilo doslej določeno samo prisilno delo, kaznovalo s smrtjo.

• **Zanimivo odkritje danskega učenjaka.** Danski fiziolog prof. dr. Winge je dognal, da se v kvasu nahajajo enostanična bitja moškega in ženskega spola. Če se te celice pripravijo do smotnega združevanja, se lahko fermentne snovi v kvasu znatno izboljšajo, kar je velikega pomena za peko kruha in za proizvodnjo piva. Odkritje prof. dr. Wingeja je dovedlo do prvega umetnega križanja mikroorganizmov.

• **Razmah elektrifikacije na italijanskih železnica.** Kljub zaprekam, ki jih prinaša vojna, so se tudi v preteklem letu dela za postopno elektrifikacijo državnih železnic uspešno razvijala. V zaključnem obdobju del se je potrošilo 816 milijonov lir. V glavnem so se vršile dograditve in ureditve kolodvorov, izboljšale so se proge, podvozilni tiri, postavitvi so se centralni, bločni, signalni in varnostni aparati, telegrafi in telefoni. V znatnem obsegu so se izboljšale in dopolnile zlasti naprave v Južni in Otoki Italiji. Z dograditvijo proge Bologne-Trento se je elektrificirano omrežje povečalo na 5423 km.

• **Povratek najmlajšega vojaka.** V Rim je prispel 11letni Enzo Rotondi, ki se lahko ponaša, da je najmlajši italijanski vojak. Mali Enzo je pred 4 leti odšel v Vzhodno Afriko, kjer je bil njegov oče zaposlen kot delavec. Ko se je začela vojna, je bil njegov oče poklican pod orožje, sinček pa, ki je bil vzgojen v krepkem fašističnem in vojaškem duhu, se je odločil, da gre z njim. Vstopil je kot prostovoljec v armado in je postal tako najmlajši vojak v Abesiniji. Bil je tako odličen vojak, da mu je nekega dne rekel poveljnik: — Če bi ne bil tako mlad, bi te povabil v korporalo. — Pozneje so ga deklica ločili od očeta, ki je moral v Berberijo, in ga poslali v neki zavod v Harar, kjer so se italijanske sestre ukvarjale z njegovo vzgojo.

• **Toča v Franciji.** Pretekli četrtek je v nekaterih krajih severne Francije razsajala silovita nevihta z viharjem in točo. Med nalivom so padala ledena zrna, težka nad 100 gramov, ki so povzročila silno razdejavanje po poljih in vrtovih. Toča je bila tako silovita, da je razbijala tudi strehe hiš.

• **Neurje nad Milanom in Novaro.** V noči od četrta na petek se je nad Milanom razbesnela silovita nevihta, ki je povzročila mnogo škode in razdejavanja. Prvi naliv se je usul na mesto okrog polistih, drugi pa ob šestih zjutraj. Strele so krale visoke, debele platane v parku in kršile nazide hiš, voda je zalivala kleti in je vdirala v podzemne prostore mestne elektrarne, da so nekateri predeli še naslednji dan ostali brez toka. — Nekaj podobnega je bilo isto noč nad polji pri Novari. Strele so udarjale, toča je bila in voda je preplavljala polja in domove. Strela je zanesla tudi nekaj manjših ognjev, ki pa so jih gasilci brž zadušili. V množicah so pecepalci vrbici, ki so se v trumah zatekali v dreve po zavetje, pa jih je pobila iskra izpod neba. Škoda je znatna.

• **Žrtve strele.** Zdal iz tega, zdaj iz onega kraja poročajo o nevihtah in o žrtvah strele. V Stadiu ob Muri je treščila strela v veliko čredo goveje živine, last posestnika Franca Perchalterja. Strela je na mestu ubila 8 glav živine. Nadalje je treščila strela v domačijo nekega posestnika v sosednji vasi. Gospodarsko poslopje je docela pogorelo, ostala poslopja pa so gasilci komaj rešili. V Schwembergu je strela treščila v hišo posestnika Matije Bichlerja. Ošinila je posestnika po levi strani in ga na mestu ubila. Posestnikovega sina in svaka je še samo omočila.

• **S čevlji se je zastrupila.** V neko prodajalno čevljev v Firenzi je vstopila 42-letna Giulia Borch, da si poišče nove obutve. Bila je v žalnem, a čevlji, ki so ji bili v trgovini najbolj všeč, so bili bele barve. Zato je zaprosila trgovca, naj jih da po čimrni. Čez čas se je vrnila in čevlji so bili v resnici, kakor si jih je želela. Obula jih je še v prodajalni in odšla domov. Doma pa se je počutila nenavadno trdno. Izprva je mislila, da jo je izčrpala hoja po mestu, a ko je bilo njeno stanje le zmerom slabše, so poklicali zdravnika. Ta je ugotovil, da se je žena zastrupila z vdihavanjem anilina, ki je izhajeval iz sveže pobarvanih čevljev. Nevarno bolno so jo pripeljali v bolnico.

• **Na Dachsteinu je v nedeljo zjutraj zmrznila 22letna Jospina Heiningerjeva.** Odravila se je bila s svojim tovarišem Karlom Schafferjem iz Dunaja na planinski izlet pa ju je presenetil močan snežni vihar in ju je zajela megla, da nista mogla ne naprej ne nazaj. Prenočila sta na ozki polici v steni. Preslabotno opremljeno dekle je izčrpano izdihnilo v mrazu, obe nogi sta ji docela odmraznili. Njen tovariš je vstal na pomoč in sta dva reševalca zjutraj k sreči čula njegove klice. Po štirih urah naporega vzpona sta priplezala do njega ter ga vsega izčrpanega spravila po šestih urah do planinske kočice.

• **Nenavadno živalsko zgodbo** poročajo iz Zgornje Lužice: Pri nekem posestniku je kobila povrgla krasno žrebo. Toda kmalu je postala svojeglava in je začela žrebe odbijati s kopitom in ga je grizla. Že je lepega žrebeta gozdnj pogin, ko se je posestnik domislil nekega nenavalega. Zaujal je žrebe dvema doječima kozama, ki sta pokazali več materskega čustva kakor kobila. Žrebe se je navadilo na svoji rednici in čvrsto raste s pomočjo kozjega mleka.

• **S surovim maslom je navalila na polje.** V predmestju Arrasa v Franciji je neka prodajalka prodajala surovo maslo po 140 frankov kilogram. Polica je bila opozorjena nanjo, a ko je skušala napraviti hišno preiskavo, je kramarica v navalu blaznosti pograbila zavojčke, masla, preden so jih ji policisti utegnili zapleniti, in jih začela obmetavati z njimi, da so se morali zateči po pomoč.

• **Krava s skalo ubila pastirico.** V bolnici v Bresciji je umrla 10letna pastirica Rosa Salesti iz neke okoliške vasi. Doma je pasla govedo v bregu, pa je ena izmed krav sprožila veliko skalo, da se je potola

čila po strmini, dekletce zadela naravnost v glavo in ji prebila lobanjo.

• **Nenavadna nezgoda z lečo.** Zadnjič je 11letni upokojenec Bartolomeo Lodeschi s častnikom v roki posedel v senci drevesa v nekem bolognskem parku. Ker je mož kratkoviden, ki se pri čitanju pomagal z veliko lečo, ki jo je držal v roki. Med branjem je malo zadremal in dremotica je toliko potrajala, da je sonce medtem na nebu že napravilo kos poti in so se žarki z vso silo usipali nanj, na lečo in na list. Usoda je hotela, da je snopč žarkov, ki se je bil strnil v leči, zapalil časopis, da je iznenada zagorel z velikim plamenom. Sele ko ga je spekel, je mož planil iz sna, in kakor pripovedujejo sprehajalci, ki so tisti trenutki prišli mimo, je bilo kar smešno videti starjšega moža, ki se še dolgo ni znešel, kaj se je zgodilo, in je bilo treba njihove pomoči, da so ga rešili plamenov. Prizor je bil za trenutek morda v resnici smešen, a prav lahko bi se bila primerila huda nesreča, ki bi Lodeschiju prinesla silne bolečine in smrt. Na srečo pa se je vse skupaj končalo tako, da se je samo nekaj malega opeklo po roki, plameni pa so mu tudi uničili obleko.

• **Posebne odredbe za solunske žide.** Nemški poveljnik Soluna je za preteklo soboto pozval vse žide moškega spola, ki prebivajo v mestu in so stari od 18 do 55 let, da se na nekem trgu zbero s svojimi osebnimi izkazili. Ta revija Židov se smatra kot prvi korak k uvedbi posebnega pravilnika, s katerim bo v bodoče urejeno ravnanje z židi v Solunu. Ta pravilnik bo obsegal vse moške židovskega plemena brez ozira na njihovo državljansko pripadnost, izzeti so samo židje, ki so italijanski ali španski državljani.

• **Otvoritev letne kolonije v Splitu.** Te dni so v Spalatu otvorili letno mladinsko kolonijo Bruna Mussolinija, ki bo namenjena letovanju velikega števila mladine obeh spolov. V kratkem bo otvorjena nova kolonija na Korčuli, njej pa bodo sledile kolonije na Visu, Braču in v Trogiru.

• **Velikodušen dar ugledne umetnice.** Znana igralka Clara Calamai je ob zaključku gledaliških predstav Schillerjevih »Razbojnikov« sporočila Ministrstvu ljudske prosvete, da prepusti vse svoje honorarje ok

SPORT

Tudi v B je končano

Bari in Vicenza napredovala v divizijo A, štiri enastorice odšle v C

Tri tedne za zadnjimi odločitvami letošnje sezone v nogometni diviziji A in proglasitvijo Rome za novega državnega prvaka Italije je tudi naslednja skupina B, sklenila račune o uspehih in neuspehih minule jeseni in spomladi. Do gotovosti in najdaljša med vsemi udeleženci po raznih razredih je bila ta konkurenca in še to privlačnost je imela do zadnjega, da borba za drugo mesto ni bila odločena prej kakor za zadnjim sodnikom življenja in predvčerajšnjih tekmah v Lodi in Pescari. In tako so nogometni prijatelji po Italiji še zmerom imeli svoje veselje in zadoščenje, čeprav so veliki in slavni klubi že odšli na počitnice.

Zadnja prvenstvena nedelja v diviziji B je bila predvsem značilna po izredno visokem številu golov, pri katerih so najbolj sodelovali Novara, Pisa, Fiumana (ta tudi, dasi mora drugo leto v nižji razred), Spezia in slednjič tudi Padova. Vsega so B-jenci preteklo nedeljo spravili v mreže 38 golov ali povprečno več kakor 4 v vsaki tekmi, kar kaže, da so se vsi hoteli čim glasneje posloviti od sezone. Vsa ta ploha številnih uspehov pa je padla predvsem po onih krajih, kjer na edino važno odločitev, kdo bo drugi izmed njih, ki bo prihodnjo sezono lahko nastopal med elito, ni imela nobenega vpliva več. Vsa pozornost je veljala namreč ta dan samo še obema srečanjima v Lodi in Pescari, kjer sta bili na tehnični usodi naslednjih dveh kandidatov (poleg Barija s I. mesta) za prestop v višji razred. Kaj se je zgodilo z njima? Zmagala sta oba, Pescara doma z 2:0, Vicenza pa na tujih tleh z enakim izidom. Toda z naskokom ene točke, ki jo je Vicenza z imela od prej, je po gornjem obdržala to prednost tudi zdaj in Pescara je morala dvigniti roke... Bari in Vicenza gresta navzgor!

Od ostalih predvčerajšnjih izidov, ki pa sprememb za bodoče niso mogli prinesiti nobenih, so presenetili remis Barija proti šib-

ki Reggiani in visoka zmaga Firmane v Sieni ter ostale krepke lekcije, ki so jih prej omenjene enastorice za slovo naložile svojim tokratnim nasprotnikom. Toda vse to je bila samo zato, da je tabela polna in pojdejo zdaj tudi trpinji iz divizije B na zasluženi dopust.

Dve vrsti števil

Podrobni izidi tega XXXIV. in zadnjega kola v diviziji B so bili naslednji: v Novari: Novara-Lucchese 7:0, v Sieni: Fiumana-Siena 5:0, v Brescii: Udinese-Brescia 1:0, v Lodi: Vicenza-Fanfulla 2:0, v Pisi: Pisa-Prato 6:0, v Reggio: Reggiana-Bari 1:1, v Padovi: Padova-Savona 4:2, v Pescari: Pescara-Alessandria 2:0, v Spezii: Spezia-Pro Patria 6:1.

Zaključno stanje točk za sezono 1941-42 pa je naslednje:

Bari 49, Vicenza 47, Pescara 46, Padova 45, Brescia 39, Spezia in Pisa 38, Novara in Udinese 36, Alessandria 34, Pro Patria 32, Fanfulla 30, Siena 29, Savona 28, Fiumana 26, Reggiana 25, Prato 23, Lucchese 11.

Glede na gornji vrstni red napredujeta v divizijo A moštvi Barija in Vicenze, v divizijo C pa odidejo enastorice Fumane, Reggiane, Prata in Lucchese.

Izbirne tekme

za vstop iz divizije C v B

V nedeljo so se nadaljevale tudi izbirne tekme za vstop kandidatov iz divizije C v divizijo B, med katerimi je tudi naša soseda Pro Gorizia, ki pa je ta termin počivala — na hudem porazu iz Rima. Na sporedu so bile spet tri tekme, ki so se končale takole:

v skupini A: v Cremoni: Cremonese-Matera (Rim) 2:1 in v skupini B: v Varese: Varese-Juventina Palermo 1:0 in v Anconi: Anconitana-Cuneo 3:1.

Stanje po točkah v obeh skupinah je zdaj še precej izravnano z edino izjemo Pro Gorizije, ki čaka nadaljnjih dogodkov kot najslabša brez točke.

ta Confortola, znana že z raznih mednarodnih tekmovanj.

Čisto na kratko —

iz onega tedna

Kakor med moškimi tako se je v zadnjih tednih močno poživila lahka atletika tudi med ženskami v Nemčiji. Na raznih prvenstvenih tekmovanjih so nemške atletinje med drugim dosegle tele vidnejše izide: Christi Schulz iz Münstra 5.86 m v skoku v daljino ter 12.3 odn. 26.2 v tekih na 100 in 200 m. Luzia Krüger je v Chemnitzu postala dvakratna prvakinja, in sicer na 80 m z zapreki in 12.3 in v metu kopja z 38.78 m, medtem ko je druga udeleženka Thiel iz Leipziga zasedla prvi mesti na 100 m z 12.2 in v skoku v daljino s 5.42. Njena rojakinja Klüncke je dosegla v disku odlični rezultat 40.06. Na prvenstvu v Wuppertalu pa je bil dosežen letošnji najboljši izid v teku na 80 m preko zapreke, in sicer 11.9, ki ga je zabeležila neka Warnemühli iz Elberfelda.

Tudi med teniskimi dogodki z mednarodno udeležbo bodo ta mesec imele prvo besedo ženske. V dnevi od 17. do 19. t. m. se bodo v Berlinu pomerile Madžarke in Nemke, te dni pozneje pa bodo Nemke gostovale še v Italiji, in sicer obkraj v konkurenci za srednjeevropski pokal, ki ga je lani osvojila Nemčija. Nemške igralke že pridno trenirajo v Berlinu. Med moškimi bodo imeli v bližnji bodočnosti največ dela Italijani in Hrvači, ki bodo v enem mesecu opravili kar dva dvoboja, in sicer od 17. do 19. t. m. na prijateljskem turnirju v Zagrebu, od 14. do 16. avgusta pa v povratnem srečanju za rimski pokal v Viareggio. Hrvate čaka v tem drugem turnirju zelo težka naloga, ker bi se morali revanžirati za prvi poraz (1:5) v Zagrebu, pa je njihova ekipa z mladim Branovićem na čelu komaj močna dovolj, da bi imela kaj nade na uspeh.

Bivša norveška olimpijska prvakinja v umetnem drsanju Sonja Henie je bila v New Yorku obsojena, da mora svojemu managerju Scanlorju plačati okrog 28.000 dolarjev odškodnine v gotovini, razen tega pa še 20% vseh svojih dohodkov iz one dobe. Sodba je bila utemeljena tako, da Sonja Henie ni poravnala izdatkov, ki jih je imel Scanlor z njo in njeno rodbino v teku številnih dragih potovanj v letu 1938, in pozneje.

Neka 16 letna japonska srednješolka (Fumiko Gatano) je v Tokiu postavila dva nova japonska rekorda na prostih progah.

Za 200 m je potrebovala čas 2:42, za 400 metrov pa 5:40. Vest je posneta iz tretjega ali četrtega vira in jo je zato treba sprejeti z vso rezervno.

Rumunski sportni vodja polkovnik Medeleanu je odredil, da morajo vsa sportna društva, ki se udeležujejo prvenstvenih nastopov v svojih vrstah ustanoviti tudi juniorske oddelke, iz katerih bodo lahko črpali naraščaj. V spored treningov morajo društva uvesti predvsem lahkoatletske vaje v tekih, skokih in metih. Kakor smatra, hoče Medeleanu s tem ukrepom še bolj pritegniti in temeljiteje prilevati na sport vso rumunsko sportno mladino.

Na fronti v Afriki je padel Heiner Haag, ki je spadal pred leti med najboljše nemške tekače na dolge proge. Leta 1935 je bil prvak na 10.000 m in ono leto se je odlikoval tudi v dvoboju s Finsko v Helsinkih, kjer je v borbi s Salminenom in Askolo zasedel častno tretje mesto.

Naše gledališče

D R A M A

Torek, 14. ob 17.30: Kralj na Betajnovi.

Red A.

Sreda, 15.: zaprto.

Četrtek, 16. ob 17.: Romeo in Julija. Red četrtek.

Ivan Cankar: »Kralj na Betajnovi«. Drama v treh dejanjih. Zasedba vlog je naslednja: Kantor — Pavel Kovič, Hana — Gorinskova, Francka — Kraljeva, Nina — Remčeva, Krnc — Košič, Maks — VI. Skrbinek, župnik — Jože Kovič, Bernot — Narkst, sodnik — Gorinsk, njegova žena — Kovičeva, Lužarica — Starčeva, oskrbnik — Košuta, kmetje: Brezgar, Gale, Blaž, Raztresen, Verdonik in Podgoršek. Režiser Jože Kovič.

O P E R A

Torek, 14. zaprto.

Sreda, 15. ob 17.: Krišpin in njegova botra.

Red Sreda.

Četrtek, 16.: zaprto.

Luigi in Federico Ricci: »Krišpin in njegova botra«. Fantastično-komična opera v osmih slikah. Prevod: Niko Stritof. Zasedba partij: Krišpin — Primožič, Mirabolan — Anžlov, Fabrizio — Janko, Asdrubale — Zupan, Contino — Lipušek, Bortolo — Simončič, Aneta — Mielnikova, botra — Golobova, Lizeta — Barbičeva, Dirigent Anton Neffat, režiser Robert Primožič, zborovodja Rado Simoniti.

Radio Ljubljana

TOREK, 14. JULJA 1942-XX